

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**  
**з дисципліни**

**«МОДЕРНІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЕКОНОМІЦІ КРАЇН ЄС»**

|                              |                                                                         |
|------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
| рівень вищої освіти          | другий (магістерський)                                                  |
| галузь знань                 | 29 «Міжнародні відносини»                                               |
| спеціальність                | 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» |
| освітньо-професійна програма | Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика                |
| вид дисципліни               | за вибором                                                              |
| факультет                    | міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу                |

Укладач:

професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства,  
доктор економічних наук Баранова В.В.

## **I. Навчальний контент**

### **Тема 1. Економічна система та структура світового господарства**

Економіка в структурі суспільства. Система економічних законів. Методи економічних досліджень. Поняття «світове господарство» та «світова економіка». Типи економічних систем та їх характеристика. Елементи системи світової економіки. Галузева структура світового господарства. Основні пропорції розвитку світового господарства.

Стадії економічного росту національних економік. Доіндустріальна стадія розвитку світового господарства. Індустріальна стадія та її етапи. Постіндустріальна стадія.

### **Тема 2. Модернізація: сутність, види, значення в сучасних трансформаційних зрушеннях та її ціннісний вимір**

Основні теорії та підходи до розуміння «модернізаційні процеси». Періодизація становлення теорії модернізації. Загальні характеристики модернізації. Моделі здійснення системної трансформації. Особливості і роль політичної модернізації в сучасних трансформаційних зрушеннях.

Модернізація, постмодернізація та демодернізація (неоархаїзація), як фактор виникнення транзитної, незавершеної ситуації цивілізаційних зрушень. Характеристика їх складових елементів.

### **Тема 3. Становлення ринкових форм господарства країн ЄС**

Типи економічних систем у світі: країни з традиційною економікою, країни ринкового типу, країни з моделями змішаної економіки. Їх характеристика.

Промисловий переворот країн як чинник змін. Промисловий переворот та індустріалізація в Англії: передумови, хід, наслідки. Особливості промислового перевороту у Франції та Німеччині.

### **Тема 4. Особливості економічних моделей нових членів ЄС (з 2004 р.)**

Фінансово-кредитна система країн ЄС. Система економічного управління та регулювання. Внутрішні відмінності економічного розвитку країн ЄС.

Позиції нових (з 2004 р.) держав-членів в економіці ЄС: економічна та соціальна диференціація. Спільні та відмінні риси трансформаційних процесів в державах ЦСЄ. Особливості імплементації «спільного доробку» ЄС. Роль спеціальних програм адаптації до членства «Про-ексешин» та «Пост-ексешин».

Польська модель «шокової терапії» Л. Бальцеровича, наслідки її реалізації. Сучасна структура господарства Польщі, зовнішньоекономічні зв'язки. Розвиток відносин з Україною. Причини випереджаючого фінансування Європейських проектів з боку структурних фондів ЄС та фонду Згуртування.

Угорська економічна модель «градуалізму». Структура господарства Угорщини. Проблеми зовнішнього боргу.

Особливості економік Чехії та Словаччини.

Специфіка використання новими країнами-членами структурних фондів ЄС, Фонду Згуртування та фінансових механізмів європейських ініціатив.

Проблема формування оптимальної територіальної моделі Європейського Союзу. Сутність та структура Копенгагенських критеріїв членства в ЄС.

#### **Тема 5. Модернізаційний потенціал та чинники його формування країн ЄС**

Чинники формування національної економіки. Населення і трудовий потенціал. Формування ринку праці та його проблеми. Науково-технічні основи економіки. Науково-технічний потенціал та історичні науково-технічні революції в країнах ЄС (Великобританія, Німеччина, Франція).

Природно-ресурсний потенціал. Економічна оцінка природних ресурсів країн ЄС (Франція, Німеччина, Швеція, Чехія, Латвія та ін.).

#### **Тема 6. Світова валютна система і міжнародні валютно-грошові організації як чинник модернізаційних змін країни**

Міжнародні валютно-кредитні відносини. Поняття валюти і валютного курсу. Еволюція світової валютної системи.

Валютна політика. Валютне законодавство. Валютне регулювання. Міжнародні валютно-кредитні інститути та їх місце на валютно-фінансовому ринку.

#### **Тема 7. Стратегії економічного розвитку країн ЄС**

«Три колони» ЄС: Європейські Спільноти, спільна зовнішня та безпекова політика, співробітництво у сферах юстиції та внутрішніх справ. Амстердамський договір 1999р. Шенгенська угода про вільне (безвізове) пересування громадян. Введення єдиної грошової одиниці ЄС – євро. Розширення єврозони. Прийняття Конституції Європейського Союзу (2004р.). Лісабонський договір про реформу Європейського Союзу (2009р.). Розширення ЄС у 1990-2000-х рр. Вимоги до кандидатів для вступу в ЄС. Основні владні інститути Європейського союзу.

Система показників рівнів розвитку країн ЄС – СНР. Валовий внутрішній продукт, валовий національний продукт, чистий національний продукт, національний дохід. Особливості економічного розвитку країн ЄС. Сучасний рівень розвитку економіки країн ЄС.

Сучасний стан економіки країн ЄС. Зовнішньоекономічні зв'язки країн. Проблема тінізації економіки.

#### **Тема 8. Модернізація – сучасний тренд розвитку держав та суспільства**

Модернізація державного управління в контексті європейських інтеграційних процесів. Соціальна політика країн ЄС в умовах модернізації економіки.

Модернізація фінансової системи країн Європейського Союзу як складової європейської інтеграції. Вплив тіньової економіки на економічну безпеку та модернізаційні процеси в економіці країн ЄС.

#### **Тема 9. Розвиток інтеграційних процесів в країнах ЄС**

Витоки і передумови європейської інтеграції. Ріхард Ніколас Куденгофе-Калергі. Європа після Другої світової війни: соціально-економічна та політична ситуація. Конгрес в Гаазі 1948р. і суперечка європейців і атлантистів. «План Шумана» і створення Європейської спільноти вугілля і сталі (ЄСВС). Утворення

Європейської спільноти з атомної енергетики (Євроатому) та Європейського економічного співтовариства (ЄЕС).

Формування єдиної структури інститутів, що забезпечують розвиток європейської інтеграції (Європейська Комісія, Рада Європейських Спільнот, Європейський Парламент, Суд Європейських Спільнот, Європейська Рада). Початок процесу розширення ЄЕС у 1970-1980-ті рр. Підписання Єдиного Європейського Акту та його значення. Трансформація Європейських Співтовариств у Європейський Союз. Маастрихтський договір 1993р.

#### **Тема 10. Сучасні проблеми та перспективи розвитку країн ЄС**

Особливості взаємодії співпраці України та ЄС. Перспективи співпраці між Україною та ЄС.

Постіндустріалізація як головна тенденція розвитку у сучасній світовій економіці. Інтернаціоналізація, глобалізація та транснаціоналізація господарської діяльності. Інтеграційні процеси в світовому господарстві. Глобальні проблеми світового господарства: екологічні виклики, міжнародна злочинність, нелегальна міграція, конфлікт цивілізацій тощо.

### **Рекомендоване методичне забезпечення**

#### **Основна література**

1. Гнатюк М.М. Потенціал політичної суб'єктності Європейського Союзу в сучасній системі міжнародних відносин / М.М. Гнатюк. – Житомир: Рута, 2013. – 316 с.
2. Економіка зарубіжних країн: навч. посіб. 4-е видання, перероб. та доп. / за редакцією д.е.н., проф., академіка АЕН України Ю.Г. Козака, к.е.н., доц. В.В. Ковалевського. – Київ: Центр учбової літератури, 2013. – 292 с.
3. Кузьмін О.Є., Чернобай Л. І., Босак А. О., Кізло М.В. Економіка зарубіжних країн: Навч. посіб. – Львів: Вид-во «Львівська політехніка». – 2010. – 408 с.
4. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права / Інститут європейської політики (Берлін). переклад з нім: Заповіт, 2001.
5. Європейська інтеграція та Україна / за ред. В.Є. Новицького, Т.М. Пахомової, В.І. Чужикова. Навчально-методичний посібник. – К., Кельн, 2002.
6. Экономика Европейского Союза: учебник / коллектив авторов; под. ред. Р.К. Щенина. – М.: КНОРУС, 2012. – 560 с.
7. Чужиков В.І. Економіка зарубіжних країн: навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2005.
8. Европейская интеграция: учебник / под ред. О.В. Буториной. – М.: Издательский дом «Деловая литература», 2011. – 720 с.
9. Западно-европейские страны: особенности социально-экономических моделей / Под ред. В.П. Гутника. – М.: Наука, 2002.

10. Філіпенко А.С. Європейська інтеграція України: поточна ситуація, завдання та пріоритети державної політики / А.С. Філіпенко, О.В. Снігир. – Київ: Національний інститут стратегічних досліджень, 2010. – 63 с.

11. Ціннісна складова модернізаційних процесів у сучасному соціумі України: кол. моногр. / [Балакірєва О.М., Геєць В.М., Сіденко В.Р. та ін.]; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2014. – 340 с.

12. Prognostication and planning of economic development: microeconomic and macroeconomic levels / Multi-authored monograph edited by J. Žukovskis, K. Shaposhnykov – Vol. 2. – Lithuania: Publishing House «Baltija Publishing», 2019. – 408 p. (Сергієнко О.А., Білоцерківський О.Б., Баранова В.В. «Фінансові технології підтримки розвитку підприємництва: аналіз і моделювання динаміки» – pp. 770-787).

13. Modern Approaches to Knowledge Management Development: collective monograph. Ljubljana School of Business – Ljubljana, Slovenia, 2020. – 541 p. (Сергієнко О., Татар М., Білотсерківський О., Баранова В. «Applied aspects of proactive modeling of innovative-investment processes of complex hierarchical systems: enterprise-region-state» – pp. 147-161).

14. Baranova V., Deineko Z., Zeleniy O., Bielcheva G., Lyashenko V. Wavelet Coherence as a Tool for Studying of Economic Dynamics in Infocommunication Systems // International Scientific-Practical Conference «Problems of Infocommunications. Science and Technology «PIC S&T'2019» (Ukraine, Kyiv, 08-11 October 2019). – 2019. – pp. 336-340. (*Scopus*)

15. Valeria Baranova, Olena Orlenko, Alla Vitiuk, Natalia Yakimenko-Tereschenko, Vyacheslav Lyashenko. Information System for Decision Support in the Field of Tourism Based on the Use of Spatio-Temporal Data Analysis // International Journal of Advanced Trends in Computer Science and Engineering. – Volume 9. No. 4. – July-August 2020. – pp. 6356-6361. (*Scopus*)

16. Valeria Baranova, Olena Sergienko, Svitlana Stepurina, Vyacheslav Lyashenko. Price Environment for Gold and Silver in the Context of the Development of COVID-19 // Journal of Asian Multicultural Research for Economy and Management Study – Vol. 1 – No. 2, 2020 (page 025-032).

#### **Допоміжна література**

1. Баранова В.В. Ризики валютного ринку в оцінці економічної безпеки народного господарства (дані вейвлет аналізу) // Науковий журнал «Вісник Одеського національного університету» – 2019. – Том 24. – Вип. 1 (74). – С. 137-141.

2. Бородіна О. Принцип компліментарності в міждисциплінарних дослідженнях економіки / О. Бородіна // Економіка і прогнозування. – 2015. – № 2. – С. 47-58.

3. Історія економічних учень: навч. посіб. / П.П. Несененко, О.А. Артеменко. – Одеса: ОНЕУ: ФОП Гуляєва В.М., 2017. – 448 с.

4. Качала Т. Модернізація як необхідна умова економічної відбудови / Т. Качала // Волинського інституту економіки та менеджменту. – 2011. – № 2. – С. 163-171.
5. Киндзерский Ю. Экономическое развитие и трансформация промышленной политики в мире: уроки для Украины / Ю. Киндзерский // Экономика Украины. – 2010. – № 5. – С. 4-15.
6. Левковець О. Модернізація економіки України: зміст, умови, ризики / О. Левковець // Бізнес Інформ. – 2011. – № 10. – С. 4-9.
7. Мамалуй О.О. Про зміст механізму модернізації української економіки // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого, 2010, № 3, с. 27-34.
8. Онищенко В. Модернізація як імператив розвитку України / В. Онищенко // Економіка України. – 2011. – № 7. – С. 4-14.
9. Прушківська Е.В., Карнаух І.В. Аналіз тенденцій торговельно-економічних відносин Італії з країнами світу // Економічний вісник, 2018, № 2, с. 79-94.

**Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення**

1. [www.worldbank.org](http://www.worldbank.org) – офіційний сайт Світового Банку
2. [www.mfa.gov.ua](http://www.mfa.gov.ua) – офіційний сайт Міністерства закордонних справ України
3. [www.wto.org](http://www.wto.org) – офіційний сайт Світової організації торгівлі
4. [www.un.org](http://www.un.org) – офіційний сайт Організації об'єднаних націй (ООН)
5. [http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index\\_uk.htm](http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm) – офіційний сайт Представництва Європейської Комісії в Україні
6. [www.ukraine-eu.mfa.gov.ua](http://www.ukraine-eu.mfa.gov.ua) — сайт співпраці України та ЄС
7. <http://www.me.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі України
8. <http://www.nbuv.gov.ua/> – офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

## II. Плани практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи

Дистанційний курс: Баранова В.В. Модернізаційні процеси в економіці країн ЄС: дистанційний курс. // Навчально-методична праця. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=4359>

| Зміст практичних (семінарських) занять та самостійної роботи                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Тема 1. Економічна система та структура світового господарства:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>- охарактеризувати типи економічних систем. Навести приклади країн за відповідністю;</li><li>- охарактеризувати стадії економічного росту національних економік;</li><li>- розглянути та охарактеризувати систему національних рахунків;</li><li>- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.</li></ul> |
| <p><b>Тема 2. Модернізація: сутність, види, значення в сучасних трансформаційних зрушеннях та її ціннісний вимір:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>- охарактеризувати теорії та підходи до розуміння «модернізаційні процеси»;</li><li>- охарактеризувати глобальні проблеми світового господарства (з прикладами);</li><li>- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.</li></ul>                             |
| <p><b>Тема 3. Становлення ринкових форм господарства країн ЄС:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>- охарактеризувати промисловий переворот Англії, Франції, Німеччини: передумови, хід, наслідки;</li><li>- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.</li></ul>                                                                                                                                                 |
| <p><b>Тема 4. Особливості економічних моделей нових членів ЄС (з 2004 р.):</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>- охарактеризувати модель «шокової терапії» Л. Бальцеровича;</li><li>- охарактеризувати модель «градуалізму»;</li><li>- виокремити та охарактеризувати проблеми формування оптимальної територіальної моделі Європейського Союзу;</li><li>- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.</li></ul>   |
| <p><b>Тема 5. Модернізаційний потенціал та чинники його формування країн ЄС:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>- охарактеризувати чинники формування національної економіки країни ЄС (за вибором здобувача вищої освіти);</li><li>- здійснити економічну оцінку природних ресурсів країни ЄС (за вибором здобувача вищої освіти);</li><li>- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.</li></ul>               |

**Тема 6. Світова валютна система і міжнародні валютно-грошові організації як чинник модернізаційних змін країни:**

- охарактеризувати валютна політику, валютне законодавство, валютне регулювання країни ЄС (за вибором здобувача вищої освіти);
- охарактеризувати міжнародні валютно-кредитні інститути сучасного світу;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

**Тема 7. Стратегії економічного розвитку країн ЄС:**

- охарактеризувати можливість здійснення модернізаційних процесів (змін) в країнах ЄС (за вибором здобувача вищої освіти);
- проаналізувати вплив тіньової економіки на економічну безпеку країн ЄС (за вибором здобувача вищої освіти);
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

**Тема 8. Модернізація – сучасний тренд розвитку держав та суспільства:**

- охарактеризувати модернізаційні зміни державного управління в контексті європейських інтеграційних процесів;
- охарактеризувати соціальну політику країн ЄС в умовах модернізації економіки;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

**Тема 9. Розвиток інтеграційних процесів в країнах ЄС:**

- скласти порівняльну таблицю аналізу Європейської спільноти вугілля і сталі (ЄСВС) та Європейської спільноти з атомної енергетики (Євроатому), в якій розшифрувати аббревіатуру, вказати дату створення, основну мету та склад учасників;
- скласти порівняльну функціональну таблицю єдиної структури інститутів, що забезпечують розвиток європейської інтеграції: Європейська Комісія, Рада Європейських Спільнот, Європейський Парламент, Суд Європейських Спільнот, Європейська Рада;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

**Тема 10. Сучасні проблеми та перспективи розвитку країн ЄС:**

- знайти 10 визначень терміну «глобалізація» та здійснити їх порівняльний аналіз;
- визначте та охарактеризуйте глобальні цілі людства та проаналізуйте проблеми їх реалізації;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

### **III. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, після атестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни**

#### **Контрольна робота не передбачена навчальним планом**

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

*Поточний контроль* і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних, семінарських і практичних занять;
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу;
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні та евристичні задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати їх.

При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль у формі усного опитування та виступів студентів. Студент може отримати від 1 до 4 балів за кожну тему.

- усні відповіді на семінарських заняттях, розв'язування ситуаційних задач – 2 бали;
- виконання творчих завдань, презентацій та виступів – 2 бали.

*Підсумковий контроль* засвоєння матеріалу здійснюється по їх завершенню на основі проведення поточної контрольної роботи за темами. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення тем.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

До основних *методів навчання*, які використовуються під час вивчення дисципліни «Модернізаційні процеси в економіці країн ЄС» відносяться:

Словесні методи навчання: лекційний метод, пояснення, інформаційне повідомлення, розповідь, бесіда, евристичні та ситуаційні завдання, дискусія, робота студентів з навчальною літературою (студент повинен бути готовим продовжити навчально-пізнавальну діяльність за межами аудиторних занять, володіти прийомами самостійного оволодіння знаннями, уміннями і навичками, вміти добувати необхідну інформацію з різноманітних джерел).

Наочні методи навчання ілюстрування (зображення, наочне пояснення); демонстрування (показ); самостійне спостереження, дослід.

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих тем.

Якщо здобувач вищої освіти з поважної причини (та у інших випадках, що не суперечать Положенню про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті ім. В.Н. Каразіна) був відсутнім на семінарських заняттях, то в нього є можливість отримати додаткові бали за умови виконання індивідуального завдання. Форма виконання – творче завдання на тему: «Порівняльна характеристика модернізаційних процесів двох країн ЄС (за вибором здобувача вищої освіти)». При оцінці контрольної роботи враховується ступінь розкриття теми та відображення головного змісту, глибина опрацювання відповідних тематичних джерел інформації, вміння застосовувати теоретичний матеріал для вирішення практичних проблем, логічність викладу, здатність робити висновки з проведеного дослідження, відповідність технічного оформлення зазначеним нормам, якість підсумкової співбесіди або доповіді. Оцінка дається кожному з вказаних елементів виконаної роботи. Результати виконання контрольної роботи зараховується як відповідний модуль. Загальна кількість балів за виконання дослідження – 10. Бали враховуються в підсумковий результат вивчення дисципліни.

Також, у здобувача вищої освіти є можливість отримати додаткові бали з дисципліни через прийняття участі в науковій роботі – написання тез доповідей (5 балів) на конференції різних рівнів, написання статті (10 балів) у наукові фахові видання. Зазначена можливість виконується під керівництвом викладача з даної дисципліни.

#### **IV. Завдання семестрових екзаменів (письмових залікових робіт)**

Максимальна кількість балів при поточному контролі – 60 балів.

Максимальна кількість балів за екзамен складає 40 балів.

Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає 100 балів.

Форма контролю – екзамен. Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання № 1 – 10 балів

Теоретичне питання № 2 – 10 балів

Тестові питання – 20 балів

#### **Питання до іспиту**

##### **з дисципліни «Модернізаційні процеси в економіці країн ЄС»**

1. Напрями регулювання модернізаційних процесів у сучасному світі.
2. Характеристика теорій та підходів до розуміння «модернізаційні процеси».

3. Модернізація державного управління в контексті європейських інтеграційних процесів.

4. Модернізація як фактор виникнення транзитної, незавершеної ситуації цивілізаційних зрушень. Характеристика складових елементів модернізації.

5. Постмодернізація як фактор виникнення транзитної, незавершеної ситуації цивілізаційних зрушень. Характеристика складових елементів постмодернізації.

6. Демодернізація (неоархаїзація), як фактор виникнення транзитної, незавершеної ситуації цивілізаційних зрушень. Характеристика складових елементів демодернізації.

7. Політика і суспільство в епоху постмодерну. Основні принципи соціополітичного розвитку постсучасного суспільства.

8. Світовий фінансовий ринок, його структура і тенденції розвитку.

9. Характеристика чинників формування національної економіки країн ЄС. Система національних рахунків.

10. Інфляція: сутність, види та їх характеристика.

11. Безробіття: сутність, види та їх характеристика.

12. Позитивні й негативні аспекти «шокової» терапії як напрям реформування економіки. Характеристика та світовий досвід застосування.

13. Позитивні й негативні аспекти «еволюційного» шляху як напряму реформування економіки (шлях поступових реформ). Характеристика та світовий досвід застосування.

14. Характеристика країн, що належать до групи нових індустріально розвинутих країн.

15. Характеристика трансформаційних змін грошово-кредитної політики країн ЄС.

16. Характеристика бюджетного дефіциту та державного боргу країн ЄС.

17. Сутність і форми міжнародного руху капіталу.

18. Міжнародний поділ праці: сутність, форми та критерії спеціалізації країн.

19. Основні тенденції економічного розвитку провідних держав в епоху Промислової революції.

20. Промисловий переворот та індустріалізація Англії: передумови, хід, наслідки.

21. Промисловий переворот та індустріалізація Франції: передумови, хід, наслідки.

22. Промисловий переворот та індустріалізація Німеччини: передумови, хід, наслідки.

23. Охарактеризувати вплив тіньової економіки на економічну безпеку країн ЄС.

24. Проблеми тіньової економіки країн ЄС.

25. Роль природно-ресурсного потенціалу в країнах ЄС.

26. Розвиток нових технологій та їх вплив на соціальну структуру і політичні механізми сучасного суспільства країн ЄС.

27. Роль інформаційного чинника в розвитку політичних процесів в епоху постмодерну країн ЄС.

28. Характеристика можливості (перспектив) здійснення модернізаційних процесів (змін) в країнах ЄС.

29. Сучасний рівень розвитку економіки країн ЄС.

30. Міжнародне енергетичне співробітництво як основний чинник функціонування світової економіки.

31. Міжнародні валютно-кредитні інститути та їх місце на валютно-фінансовому ринку.

32. ТНК та їх роль у світовому економічному розвитку країн ЄС.

33. Характеристика основних інтеграційних утворень ЄС.

34. Характеристика, цілі та завдання Європейської Комісії.

35. Характеристика, цілі та завдання Ради Європейських Спільнот.

36. Характеристика, цілі та завдання Європейського Парламенту.

37. Характеристика, цілі та завдання Європейської Ради.

38. Характеристика, цілі та завдання Суду Європейських Спільнот.

39. Види міжнародних інтеграційних об'єднань: політико-економічні організації, торгово-економічні об'єднання, політичні союзи і військові блоки.

40. Характеристика та роль міжнародної регіональної інтеграції країн ЄС.

41. Характеристика Європейського Союзу (ЄС) як сучасного інтеграційного угруповання світу.

42. Роль діяльності Групи двадцяти (G-20) в функціонуванні світової економіки.

43. Характеристика Євразійського економічного співтовариства (ЄврАзЕС): цілі та завдання.

44. Міжнародна організація ГУУАМ як сучасне інтеграційне угруповання. Характеристика, цілі та завдання.

45. Європейська спільнота з атомної енергетики (Євроатом): характеристика, цілі та завдання.

46. Характеристика Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ) як сучасного інтеграційного угруповання в Західній Європі.

47. Глобалізація та її вплив на розвиток світової економіки.

48. Глобальні проблеми сучасності та їх вплив на розвиток світової економіки.

49. Європейський Союз та Україна: перспективи співробітництва.

50. В яких міжнародних організаціях бере участь Україна? Роль та значення України в цих організаціях.

51. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку модернізаційних процесів країн ЄС (*країни, за якими здобувачі вищої освіти працювали протягом семестру*).

**Приклад екзаменаційного білету**  
Харківський національний університет імені В.Н Каразіна

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

|                      |                                                                                |
|----------------------|--------------------------------------------------------------------------------|
| Рівень вищої освіти  | <u>другий (магістерський)</u>                                                  |
| Спеціальність        | <u>291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»</u> |
| Семестр              | <u>3</u>                                                                       |
| Форма навчання       | <u>денна</u>                                                                   |
| Навчальна дисципліна | <u>Модернізаційні процеси в економіці країн ЄС</u>                             |

**ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1**

1. Постмодернізація як фактор виникнення транзитної, незавершеної ситуації цивілізаційних зрушень. Характеристика складових елементів постмодернізації. (10 балів)
2. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку модернізаційних процесів Німеччини. (10 балів)
3. Тестові питання. (20 балів)

Затверджено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства  
Протокол № 1 від «27» серпня 2021 року

|                   |          |                        |
|-------------------|----------|------------------------|
| Завідувач кафедри | _____    | <u>А.Ю. Парфіненко</u> |
|                   | (підпис) | (прізвище та ініціали) |
| Екзаменатор       | _____    | <u>В.В. Баранова</u>   |
|                   | (підпис) | (прізвище та ініціали) |